

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Practica Octaviani Vestrii I. C. Foro Corneliensis

Vestri, Ottaviano

Coloniae Agrippinae, 1597

VD16 V 940

De nullitate eiusque temporibus & processu.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-63002](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-63002)

tionem, de appell. & Alexand. confi. 43. lib. 3. ubi dixit, quod
caussa instantia labitur, quando ob calumniam super nullita-
te actorum opponitur atque agitur, cum equum non fit, ut
proprius dolus alicui parocinetur, l. ita demum. ff. de arbit.
l. verum. §. tempus. ff. pro soc. nulli enim malitia sua debet
esse lucrosa, l. prim. in princ. & l. ne ex dolo. ff. de dolo, l. pen.
c. de lega. c. sedes, & c. ex tenore, de rescrip. cap. ex literis,
2. de dol. & c. ad nostram, de emptio, & vend. & c. statui-
mus, de offic. delega. lib. 6. Sic & in altera facti specie, caus-
se instantia actori non currit, quando reus subterfugiens
causam protelet. Gloss. magis in c. venerabilis, de iudic. que
valde ibi à Maria. Socin. commendatur, ab Alexandro ete-
iam consilio 42. lib. 3. et que Tiraquell. de vtroque retract.
in gloss. secunda, §. duodecimo, numero 1. Nicolaus Antonius
Grauatinus.

Finge denique. Huc spectant, que supra diximus, lib.
4. cap. 4. sub lit. 1. & que nuncupatim Imoc. Bald. & Fel.
scribunt in c. significantibus, de offic. delega. Barto. & alij in
l. si procurator, §. si ignorantes, ff. mand. Bald. confi. 5. lib. 3.
& Afflic. in constitut. reg. Neap. Appellationum tempora.
Nicolaus Antonius Grauatinus.

LIBER VIII.

DE NULLITATE, EIVSQUE TEM-
poribus & processu.

CAP. I.

SUMMARIVM.

- 1 Appellatio, salvo iure dicendi de nullitate, an va-
leat? num. 17.
- 2 Appellandi praxis & formula, atque de nullitate
dicendi, & num. 18.

Nullio

- Nullitas in simul cum appellatione proposita, equè principaliter deducta esse censetur, & quantocessorie, eo. nu. & nu. 19.
- 3 Nullitas quòd potius principaliter, quàm accessorie deducta intelligatur, qua viuit as sit.
- 4 Appellationi renuncians, an nullitati renuncians intelligatur.
- 5 Nullitas & appellatio possunt in simul cumulari, & num. 23.
- 6 Appellatione prohibita, an nullitas etiam prohibita intelligatur? & num. 24.
- 7 Nullitas an proponi possit, contra tres sententias conformes, & an earum executionem differat? & nu. 27. & 28.
- 8 Attentata, quo casu ante omnia non renouentur.
- 9 Nullitas euidentis impedit executionem.
- 10 Nullitatis tempora, qua & quanta sint.
- 11 Nullitas an habeat effectum suspensiuum, viderim in causa principali procedi non possit?
- 12 Nullitatis in causa quomodo procedatur.
- 13 Nullitatis in causa, quis erit pronuntiandi mandu? & num. 14.
- Citatio ad sententiam in causa nullitatis auquiratur, eo nu. 13.
- 15 Iudex nullitatis sententiam nullam pronuntiando, an illam in negotio principali reformare valeat? & qua sint eius partes in iudicando super nullitatibus, & num. 34.
- 16 Nullitas cum negotio principali quomodo deciderit.
- 20 Nullitas cum appellatione deuoluitur in definitiva, secus in interlocutoria.

- 21 Clausula omni meliori modo quid operetur.
- 22 Instantia caussa iure pontificio nunquam perit.
- 25 Appellare prohibitus, iudicium tamen officium implorare potest.
- 26 Appellare non licet tertio, limit. tamen & ampliat.
- 27 Sententia tres ubi sunt conformes, an audiatur qui super nullitate, ad impediendum earum executionem, & v. 28.
- 29 Restitutio in integrum an admittatur ad impediendum executionem trium conformium sententiarum.
- 30 Nullitas potest proponi vsque ad 30. annos.
- 31 Nullitate pendente, negotium principale appellationis conquiescit.
- 32 Nullitatis in caussa libellus, siue formula.
- 33 Nullitatem sententia proponens ex vna caussa, potest etiam omnem aliam nullitatis causam prosequi.
- 36 Iudex nullitatis non solum super nullitate, sed etiam super iniuria. vel iniustitia sententia pronuntiare potest.

Vidisti etiam mi Pellæ, quod in cedula appellationum, solemus quoque nobis referuare ius dicendi de nullitate, & his verbis* iure dicendi de nullitate tam principaliter, quam incidenter semper saluo. tamen si verbum appello nullitatem quoque comprehendat, visque verbi hoc inferat, etiam quod nullitas non exprimitur. l. quædam mulier, ff. fam. ercisc. l. Carmelia. ff. de iure patronat. & l. si is, C. de

C. de iure de liber. quamobrem dubitabis forte, cur ista reseruatō fieri soleat: si per appellatōnem simpliciter emissam videtur appellante non solum hoc ius sibi saluum esse, sed etiam illud deducere & exercere per supra dicta. Scit igitur practicam istius reseruatōnis non esse inutilem, quoniam & si quis simpliciter appellatus videatur ex vi verbi, nullitatem quoque deducere, hoc non est semper verum, sed in appellatōne à diffinitiuā duntaxat, secus b verò in appellatōne ab interlocutoria, Innocen. in cap. dilecto de appella. & sic nisi nullitas exprimeretur, & æquè principaliter deduceretur, non posset iudex appellatōnis ab interlocutoria de nullitate cognoscere, Innocen. Bal. ibidem, vbi etiam Franc. colum. 24, vers. 19, quæritur, nisi forte nullitas non deduceretur aliàs tanquam nullitas, sed tanquam causa grauaminis ipsius interlocutorie, & talis esset, qua appellatō ab ipsa interlocutoria posset ex aduerso iustifiari etiam respectu causæ in eadem appellatōne expressæ, aliàs si non alluderet ad causam expressam non inseruiret, Abb. in d. c. dilecto, col. 3. in princip. vbi etiam Imol. colum. 5. & Franc. colum. 24. vers. 2. intellige. Addo, quòd etiam in appellatōne à diffinitiuā nullitas sub verbo, appellationis censetur non principalis, sed incidenter & accessorie ad appellatōnem introducta, vbi potest inclusa in ventre appellatōnis iuxta textum in l. quædam mulier, & in d. l. carmelia, & cum in pluribus soleat vtile esse, quòd nullitas non sit aliàs incidenter & accessorie, sed æquè principaliter intentata ideò * inualuit hæc practica, quæ dum appellamus, nullitatem ex appellatōnis ventre

venire per istam reservationem eximimus, & v-
 timur verbo, appello, non in significato, quo &
 nullitatem & iniquitatem significaret, sed spe-
 ciali, quo iniquitas duntaxat significetur, & vbi
 sic appellauimus, consueuimus postmodum in
 commissione causæ nullitatem expressam ap-
 pellationi cumulare, quo casu non dicitur am-
 plius nullitas inclusa & accessoria ad appella-
 tionem, sed expressa, ad tex. in l. cum filio, §. pe-
 nult. & nota ibidem, ff. de vulga. & pupil. nec ad-
 uersatur iuris regula, quod expressio eorum,
 quæ tacite insunt nihil operetur, quia non potest
 tolli, quin saltem sit expressum alio modo, quæ
 inesset ad not. in l. si ita legatur, §. illi si volet, ff.
 de lega. 1. & sic non amplius accessorie, sed æquæ
 principaliter secundum magis veram opinio-
 nem, quam sequuntur Barto. in l. si expressim, ff.
 de appella. colum. 2. cum sequenti versicu. viden-
 dum est in casibus ibi non obstat, si dicitur in ap-
 pellatione venit nullitas, Iac. Butr. in d. l. 1. quan-
 do pro. non est necess. Imola in dict. l. si expres-
 sim, qui pro ista parte interpretatur verba Bart.
 ibidem Abb. in capit. dilecto, de appellat. vbi et-
 iam Franc. colum. 31. 44. quæst. Alexand. consi. 2.
 lib. 3. colum. 3. numero 13. versu. sed in hoc aduer-
 tendum, quia difficultas dec. in dict. cap. dilecto,
 colum. 3. nume. 7. ver. circa prædicta, vbi attesta-
 tur, quod ista sententia est verior, & magis com-
 munis, sequitur & idem attestatur Gratus consi.
 vltim. volum. 2. colum. antepenultim. numer. 41.
 & 42. versu. decimo septimo confidero, imò per
 istam practicam non solum nullitas censetur ex-
 pressim, & æquæ principaliter deducta, vt supra,
 sed seorsum ab ipsa appellatione, quo casu Do-
 ctor.

Et omnes etiam tenentes contrariam sententiam concordant, ut nullitas non videatur accessorie, sed æquè principaliter deducta. Salic. præsertim in l. fi. in finalib. verb. C. de temp. appella. & ubi aliter deducta esset, ut posset videri, & accessoria, & æquè principalis censeretur deducta eo modo, quo magis appellanti expediret, in appellacionis libello, & cedula adiecta fuisset solita clausula, & omni meliori modo, & c. secundum Grat. in d. cons. vlt. libro 2. col. antepen. versi. Decimo septimo confidero nu. 43. Vtilitas autem quod * æquè principaliter potius, quam accessorie deducta sit nullitas, in pluribus consistit, & præsertim, quia si accessorie ad appellacionem proposita sit, eius instantia ardeat per tempora, & fatalia ipsius appellacionis, qua deferretur, desereretur quoque nullitatis causa, quod si æquè principaliter deducta sit eius instantia non haberet præfinita tempora in Roman. Curia in qua seruatur ius canonicum, nec in ea current aliqua fatalia, Bald. in l. contra maiores ad fin. versicu. ecce aliam quæstionem quidam principaliter, C. de inoffic. testam. Bar. in l. qui testamentum, §. item quæro, ff. de excusa. tuto. Innoc. & Ioan. Andr. in c. bonæ appella. Item * in alio vtilitas esset maxima, quia si accessorie deducta sit nullitas, si quis appellacioni simpliciter renunciasset, extenderetur renunciatio etiam ad nullitatem sic propositam, ex vi verbi, secus vero si æquè principaliter proposita fuisset, Salic. in d. l. final. C. de temp. appellat. in fin. Bald. in l. C. de senten. quæ ex peric. recitan. & in pluribus alijs vtilis esset ista nullitas æquè principalis, quæ omnia commemorare ociosum esset.

Nec

Nec * videatur tibi mirum, quòd eadem com
 missione & libello cumulemus nullitatem si
 mul cum appellatione, quia licet ista fiat diuer-
 sa remedia, & videantur inuicem incompatibi-
 lia, s possunt tamen de iure secundum magis ve-
 ram opinionem simul cumulari, glo. l. i. C. quan-
 do prouoca. non est necesse, quam communiter
 sequuntur Legistæ in l. si expressim, ff. de appel-
 latio. Bart. præsertim colum. tertia, Baldus in l.
 prima, C. quando prouoca. non est necess. colum.
 6. vbi etiam Bart. & Ang. Cañonistæ in dict. cap.
 dilecto de appella. vbi præsertim Franc. col. 20.
 21. quæst. nec cumulans tenebitur etiam parte
 petente alteram viam eligere, Specu. tit. de sen-
 tentia, §. iuxta ver. sed nunquid libellus. colum.
 fin. vbi attestatur ita seruari in Ro. Cur. sequun-
 tur Doctores. Imo. præsertim in d. l. si expressim,
 & ratio communis omnium, quam etiam refert
 ibidem Imol. est, quia appellatio censetur dedu-
 ci sub conditione contraria nullitati, videlicet
 quatenus sententia aliqua sit, imò non solum
 possunt appellatio & nullitas simul eodem li-
 bello cumulari, sed poterunt etiam simul pro-
 sequi, procedèdo tam in causa nullitatis, quàm
 iniustitiæ. Bart. in d. l. si expressim, colum. 4. ver-
 sic. circa tertiũ, qui limitat hoc procedere, quan-
 do appellatio & nullitas orientur ex diuersis
 fontibus, vtpote, si dixerò sententiam nullam,
 quia contra minorem indefensum, & iniquam
 respectu eius, quod continetur in sententia. Idẽ
 quoque si ex eodem fonte orientur diuersis ta-
 men respectibus, veluti si dixerò sententiam nul-
 lam, quia contra me minorem indefensum, &
 iniquam, quia promissio, cuius vigore fui con-
 demna-

demnatus, fuit facta per me minorem absque legitimi curatoris auctoritate, oriretur enim hoc casu, & nullitas, & iniquitas sententiarum eodem fonte minoris ætatis, sed diuersis reprobibus, vt supra Bartol. ibidem, Franc. in dicto dilecto, colum. 21. q. 24. & licet ista remedia possint diuisim intentari vnum post aliud, nihilominus semper solemus in Romana Curia illa cumulare, quando vtrunque competit, quia nullitas multos operatur effectus, quando deducitur simul cum appellatione, quorum aliquos non operaretur, si absque appellatione deduceretur, quos omnes enumerat Franc. in d. c. dilecto. col. 8. ver. 9. quæritur quales & quos effectus, & col. seq. ver. Decimo quæro, quales & quot effectus.

6 Sed g maius dubium est, an nullitas intenciari possit, vbi appellatio non permittitur? qua in re animaduertas, aut enim non permittitur, quia lapsa sint tempora ad appellandum, & non prohibetur quis de nullitate dicere, quauis via etiam actionis, & si dicatur de nullitate, nullitas operatur effectum deuolutiuum, sicut ipsa appellatio, Bartol. in dict. l. si expressim, colum. in ff. de appellat. & in l. si vt proponis, C. quomodo & quando iudex, & in dict. l. 1. C. quando prouocari non est necesse, per l. 4. & l. absentem, C. de accusa. & Signatura solet dare commissionem super nullitate, etiam vbi non fuit appellatum. Stat. car. 150. à tergo in fine, ibi & dantur commissiones etiam post sententiam, quæ transiit in rem iudicatam. Quod * si appellatio permissa non sit, quia fortè bis fuit appellatum, & non licet tertio prouocare, toto titulo. Ne liceat tertio prouocare, & lata sint tres conformes, non au-
dire

nullatenus admittatur, sunt ciuiler intelligenda, l. si cui, ff. de furtis, saluis scilicet illis nullitatibus, quæ in promptu essent, nec altiore requirerent indagationem, prout habetur in l. si a quo ff. vt in poss. lega. l. 3. ibidem, ff. adhibendum, l. l. à quo. §. si de testamento, ff. ad Trebell. & notatur in l. 2. C. de edicto diui Adri. toll. similis enim ratio præsertim in lege aliorum iurium determinationem recipit, l. 1. §. deniq; ff. quod vi aut
k clam, vbi etiam notatur per gl. & in proposito illa nullitas diceretur esse in promptu, & altiore non requirere indagationem, quæ probari possit infra tempus fiendæ exequutionis, Barthe. in l. 4. §. condemnatum, ff. de re iudica. Franc. dicto cap. dilecto, colum. 14. versicu. Sed circa prædicta dubitatur, quando dicatur posse in continenti probari, & inter istos casus hæc duntaxat discrimina vigent, nã si agatur de nullitate contra res conformes, pendentia exequutionis retardat processum in causa nullitatis, & operatur effectum suspensiuum processus prosecutionis causæ nullitatis, text. in dict. clement. vt calumnijs, de re iudica. ibi nullatenus ad agendum de nullitate admittatur, donec sententiæ fuerint plenariè exequutioni demandatæ, secus verò si nullitas aduersus ynam vel duas sententias tantum proponeretur, non retardaretur enim hoc casu processus in causa nullitatis prætextu pendentia exequutionis, prout sit res essent conformes, iuxta text. in dict. clement. vt calumnijs, quia est ius nouum & speciale inductum per dictam Clemen. in casu trium conformium. Rota decisione 280. in not. incip. licet per viam exceptionis nullitatis, de sententia, & re iudicatæ, & quod

& quod iure speciali introductum est, non est
 trahendum in consequentiam, l. quod verò, & l.
 ius singulare, ff. de legibus, & isto casu, quando
 nullitas contra vnam, vel duas tantum senten-
 tias proponeretur, sicuti pendentia exequutio-
 nis non retardat processum in causa nullitatis
 (prout supra diximus) ita vice versa causa ipsa
 nullitatis absque appellatione proposita, licet,
 signatura det commissionem, & in ea proceda-
 tur, non operetur tamen effectum suspensiuum,
 vt interim non possit ad exequutionem procedi,
 Bald. in l. fin. C. de ord. cogni, in fin. & in l. appel-
 latione, in fin. C. de appellatio. Ange. in l. fin. C.
 si ex fal. instru. & Legistæ in l. 4. §. condemnatum
 ff. de re iud. Canonistæ, Abb. scilicet, & alij præ-
 fertim Franc. column. 11. & sequenti à versicul.
 circa tertium si nullitas deducitur principali-
 ter agendo, an interim operetur effectum suspen-
 siuum, cum pluribus sequentibus, de appellatio.
 Rota dicta decisione 280. in not. quod procedit
 etiam si iudex causæ nullitatis inhibuisset iudi-
 ci, ad quem exequutio spectaret, Butr. Imol. vbi
 etiam Franc. in dict. cap. dilecto, colum. 13. versu.
 tertio limitanda videtur præcedens determina-
 tio, vbi refert alios contrarium tenuisse, & i-
 stam partem esse veriore, quæ fuit etiam à sa-
 cro palatio recepta. Rota d. decis. 280. in not. in
 fin. Sed dices, ad quod erit utilis nullitatis pro-
 sequutio, si interim exequutio fiat? & omnes di-
 cunt, quòd in hoc utilis est, quia si agens de nul-
 litate obrinuerit, reuocabitur exequutio, & om-
 nia inde sequuta, etiam tanquam attentata, & i-
 ste * est vnus ex casibus, in quibus attentata non
 reuocantur ante omnia, sed duntaxat expectato

isto euentu, Bald. in l. tale pactum, §. qui prouocant, ff. de pactis. Fran. in d. c. dilecto, de appell. colum. 12. ver. ex quibus omnibus tene mentio. Ita d. decis. 280. in no. Staph. car. 151. à tergo. ver. Ad prædicta. Item in alio etiam est consuetudo huic agenti de nullitate in casu, quo non retardetur executio, vt supra, qua si possessor esset rei, de qua ageretur, & de qua executio ex aduerso peteretur, si petens executionem esset de dilapidatione suspectus, vel alia iusta causa iustitiam subesset mitigaretur iste rigor, & in executionem sententiæ tantum sequestratio fieret de re ipsa, si mobilis esset: si verò immobilis, de fructibus, Bald. in l. ab exequutore in fine, C. quorum appellat. Franc. in dicto cap. dilecto, de appell. colum. 14. ver. si, vltimo licet litispendent. & extra istum casum quandoque etiam nullitas executionem retardaret, quando proponeretur contra vnã vel duas sententias, vt supra. Finge, * quòd nullitas talis est, quæ altiore nõ requireret indaginem, sed euident, & in promptu esset, impediretur enim executio veluti etiam similis nullitas impediret, quando allegaretur contra, vel tres conformes, vel vnã non appellabilem. Staph. vbi supra, ibi quod intelligo cum distinctione, quam superius feci, & faciunt omnia superius allegata in casu trium sententiarum, vel vnus non appellabilis, à fortiori. Rursus finge, quòd executio talis esset, cuius præiudicium non posset reparari, obtineret enim isto casu executioni litispendentia super nullitate. Bal. in l. eum qui alias, C. de adulate. quod eius dictum alibi limitat, nisi appareret de euidenti calumnia agentis de nullitate in l. si se.

si senatus, ff. de ferijs, Fran. in d. c. dilecto, col. 13. ver. 2. limita Finge denique, quod ad impediendam executionem, non tantum allegaretur pendentia causæ nullitatis, sed is, qui de nullitate sententiæ per viam actionis ageret, compareat etiam coram iudice, à quo executio peteretur, & nullitatē etiam via exceptionis proponeret, velletque illam in continenti probare, & retardaretur executio. Imol. in dict. §. condemnatum, col. 3. in prin. est in conueniens, quod is, qui principaliter agit super nullitate coram vno iudice, compareat coram iudice executionis, & de nullitate excipiat ad impediendam executionem, nec aliàs propterea causæ suæ, in qua de nullitate principaliter agit in aliquo præiudicatur. Franc. in d. c. dilecto, col. 13. in prin. vers. sed aduerte, quod omnia præcedentia dicta veniunt limitanda, quæ limitatio est à sacro palatio recepta, Rot. d. decis. 280. in nouis, in princ. imò si talis excipiens de nullitate coram iudice executionis in exceptione sua succumberet, quasi succubisset in iudicio summario, nõ prohibebitur postea agere, & prosequi nullitatē in iudicio ordinario per viam actionis Bart. in l. 3. §. condemnatum, ff. de re iud. Docto. in l. à diuo pio, §. si de rebus, ff. de re iudic. & in c. veniens elect. 2. de testibus Franc. in d. c. dilecto, col. 32. in fi. versic. 46. quæritur de appellatio.

Verum l. hic dubitabis quæ, * & quanta sint nullitatis tempora, qua in re, aut quæris vsque ad quod tempus duret hoc ius dicendi de nullitate, & distingue, aut principaliter via actionis, durat vsq; ad 30. annos, sicut aliæ actiones. Spec. titu. de sententia, §. iusta in fin. per not. in cap. in

O o 5   nostra

nostra de procura. & in l. sicut de praescriptio,
30. annorum, Bald. in cap. saepe, colum. penult.
extra de appellatio. aut via exceptionis, & du-
rat perpetuo, quia regulariter omnes excep-
tiones sunt perpetuae, l. pater, §. vltim. ff. de excep-
do. Speu. titu. de sententia, §. in summa, l. in
in dict. capit. dilecto, colum. 10. extra de appella.
vbi etiam Franc. colum. 5. versicu. Quinto qua-
ritur. Quod si non de tempore iuris dicendi de
nullitate, sed de tempore instantiae ipsius causa
nullitatis iam introductae: & tunc iterum distin-
gue, aut nullitas fuit introducta accessorie ad
appellationem, per viam tamen actionis, prout
supra diximus, & instantia est eadem cum instan-
tia appellationis, Bald. in l. contra maiores ad i-
ver. ecce aliam quaestionem quidam principa-
liter, C. de in offic. test. Bart. in l. si expressim, co-
lum. 3. ver. circa tertium, ff. de appella. vbi etiam
Alexan. Innocen. in cap. saepe, extra de appella.
Fran. in dict. cap. dilecto, colum. 5. ver. 3. non po-
test intelligi eodem titu. aut denique nullitas
fuit alias accessorie, sed aequè principaliter in-
tentata, & tunc eius instantia esset tanti tempo-
ris, quanti sunt alia iudicia, & sic iure civili tri-
ennalis, vt in l. properandum, §. & si quidem, C.
de iudicijs, Bart. in d. l. si expressim, colum. ante-
pen. versicu. vltim. quero quando ista duo, ff. de
appella. Bald. in dicto cap. saepe extra eod. titu.
Franc. in d. c. dilecto, §. vers. Quinto quaeritur, vbi
instantia, eo. tit. & de iure canonico, quod in Ro.
Cur. attendi debet, & seruatur, erit eius instan-
tia perpetua, prout in alijs iudicijs, text. in c. fin.

extra de iudi. vbi Doctores omnes.

Introducta in iam causa nullitatis, an ope-
rabitur

rabitur effectum suspensiuum, vt interim, donec
 de nullitate cognoscitur, non possit in negotio
 principali procedi, quod nihilominus est deuo-
 lutum, l. 4. & l. si absentem c. de accusatio. & ve-
 ritas est, quod si causa negotij principalis potest
 partibus, vel earum alteri esse præiudicialis, nõ
 potest iudex procedere in negotio, nisi prius ar-
 ticulo nullitatis expedito; exemplum, lata est
 pro me sententia, à qua non fuit aliàs appella-
 tum, tu qui non appellasti, causam nullitatis
 proponis & prosequeris, quæ deuoluit etiam
 negotium principale, vt suprà. Certum enim
 est, quod si iudex velit hoc casu in negotio pro-
 cedere de eius iustitia cognoscendo, non potest,
 quin præiudicet meæ rei iudicatæ, quam præte-
 do, vbi articulus nullitatis fuerit expeditus, i-
 deo ex quo cognitio negotij esset mihi præiudi-
 cialis, nõ poterit isto casu iudex nullitatis pro-
 cedere in negotio, nisi expedito articulo nulli-
 tatis, Bartol. in l. cum quærebatur, ff. de re iud.
 & cum effectus iste suspensiuus exoritur ratio-
 ne præiudicij, meritò non suspendetur proces-
 sus in negotio, nisi parte, cuius inter sit, opponen-
 te Bal. in l. tale pactum, S. qui prouocant, quæst.
 12. ff. de pactis. Franc. in dict. cap. dilecto. colum.
 10. ver. alterius de appella. Sed adhuc dubitabis,
 introducta * nullitatis causa, quis erit proce-
 dendi modus, an libellus & litis cõtestatio alia-
 que terminorum obseruatio necessaria erunt, &
 in hac specie distingui solet, aut causa nullita-
 tis est introducta accessorie ad appellationem,
 via tamen actionis vt suprà, & quia isto casu
 censetur pars appellationis, regulabitur secun-
 dum naturam causæ appellationis & qualitatis
 conte-

contestatio non desideratur, cap. per tuas, de appellat. vbi Doctor. Quod si nullitas non accessorie ad appellationem, sed æquè principaliter introducta sit, & isto casu necessaria erit litis contestatio, & plenaria terminorum observatio iuxta naturam causæ, Specula. in titul. de sententia, iuxta circa fin. versicul. quid ergo si appellans, & de libell. conceptione, §. nunc dicendum ad fin. versicu. quid si sententia. Bald. in 1. colum. 3. ff. de ferijs. Idem in l. 1. in fin. cap. de ord. cogni. Franc. in dict. c. dilecto colum. 14. & sequenti ver. v. decimo principaliter quæritur cum duobus sequentibus. Rota decis. 340. in not. Fuit dubitatum, vtrum quando agitur de nullitate, de lite contest. quod tamen perpetuum non est, fingit quod nullitas evidens esset ex eisdem actis, non enim esset hoc casu necessaria nec litis contestatio, neque alia terminorum substantialium observatio, sed bene citatio partis & alias, prout supra de terminorum observatione explicauimus, & gloss. & Doct. in capi. ad nostram el. 3. de iureiuran. & in cap. per tuas de appellatio. Rota d. decision. 340. in princ. Idem si nullitas non ex eisdem actis, sed aliunde veniret probanda, esset tamen coram eodem iudice, qui pronuntiasset, causa tractanda, Imol. in dict. c. per tuas, in fin. Franc. in cap. dilecto, col. 14. versic. principaliter quæritur ibi, Fallit coram eo, qui culis sententiam.

Cæterum, vbi nullitatis causa fuerit introducta, & eius processus iuxta suos casus bene formatus & ordinatus, quis * erit pronuntiandi, & sententiandi modus, an si de nullitate, duntaxat pronuntiandum sit, poterit sententia ferri parte aliena.

te absente, & nō citata ad sentētiā, præsertim,
 vbi sententiā inquiritur, vt declarer, non vt an-
 nullet, & licet Abb. & Ioan. And. in capit. caus-
 sam de rescriptis per illum text. fuerint pro ne-
 gatiua, quōd similis sententiā posset ferri parte
 absente, & non citata, ego nihilominus eos intel-
 ligo in casu, de quo in t. c. per ipsos allegato, vi-
 del. in d. cap. causam de rescriptis, quando licet
 nullitas præuenisset à mala rescripti interpreta-
 tione, tunc rescribens posset parte absente, &
 non citata interpretari rescriptum suum, & ge-
 sta, quæ ab huiusmodi interpretatione abhorre-
 rent nulla declarare text. in d. c. causam Innoc.
 in c. olim, de verb. signifi. & extra istum casum à
 sententiā, Abb. & Ioan. And. in d. c. causam ego
 dissentirem, & crederem nō posse in causa nul-
 litatis pronunciari, nisi parte citata, & quod a-
 liās lata sententiā nulla esset, & pro ista parte
 contra eos concludit But. in d. c. causam vltimo
 not. allegans gloss. ibidem, & aliam in capit. ad
 nostram el. 3. de iureiurand. Comprobatur ratio
 ne, quia nihil potest in alterius præiudicium iu-
 dicialiter fieri parte absente, & non citata, 3. q.
 9. caueant, & c. omnia, l. ea, quæ, C. quomodo, &
 quando iudex, c. ecclesia de constitutio. consen-
 tit Rota decis. 361. Innoc. dubitatur vtrum Audi-
 tor de sententiā, & re iu. Fran. in c. dilecto, colū.
 3. in fine, vers. 34. quæritur de appel. & continē-
 tiā sententiæ erit cōfirmatoria vel infirmatoria
 sententiæ processus, vel alterius actus iudicialis,
 de cuius nullitate ageretur, formulā non sugge-
 ro, poteris enim vbi de cōtinentiā sententiæ ad-
 monitus eris per te ipsum iuxta suos casus ne-
 cessariā formare sententiā, & à vulgatis for-
 mularijs,

14

17

O

mularijs, vel ab antiquioribus regeſtis formu-
 accipere, memor * eius duntaxat eris, quod vbi
 dixeris ſententiam proceſſum, vel alium ſcru-
 informandum fore, & eſſe, addas hæc verba per
 viam, vel ex capite nullitatis, idque vt ſemper
 liquere poſſit, de infirmationis cauſſa, an ſcili-
 cet nullitatis, vel iniquitatis. Quod ſi in nullita-
 tis cauſſa proceſſum fuiſſet, ac ſimul in negotio
 non aliàs ſuſpenſo, an * fortè poterit iudex pro-
 nunciando ſententiam nullam illam o reformã-
 do in negotio principali quoque pronuntiare,
 & crediderim poſſe, quia nullitatis cauſſa non
 operatur effectum ſuſpenſiuum, niſi volè re par-
 te, cui negotij cognitio præiudicaret, prout li-
 præ titul. noſtro, §. ſed maius dubium diximus,
 quod tamen intelligas, niſi nullitas proveniret
 ex ineptitudine libelli, non poſſet enim hoc ca-
 ſu iudex in negotio etiam non ſuſpenſo, & par-
 te non opponente ſententiare, vel priorem ſen-
 tentiam reformare, tex. in hoc ſingularis in cap.
 cum dilecto, de emptio. & venditione, & ratio
 eſt, quia iſto caſu ſententia non deuoluit nego-
 cium ad iudicem nullitatis, ad limitationem, l.
 abſentem, C. de accuſa. prout notabiliter tradit
 Imol. in dicto capitu. cum dilecti, columna ſe-
 cunda, vbi etiam Panorm. colum. prima, Bald.
 in l. 2. C. de reſcind. venditio. quaſtio. 14. dicens
 in d. capit. dilecti eſſe textum magiſtralem, qui
 inſtruit iudices appellationis nullitatis, que ſunt
 eorum partes in iudicando, quando libellus, vel
 agendi modus fuiſſet ineptus, & præſertim, quod
 inducent ſuper nullitate & actori, ius melius a-
 gendi reſeruent. Sed dices * vbi negotium fuerit
 cum nullitatis cauſſa deuolutum iuxta regulam
 d. l.

d. l. absentem, & in eo non aliàs deuoluto pronun-
 ciandum esset, an reiterandus esset proces-
 sus, an potius posset iudex ex eiusdem actis pro-
 nunciare, & in hac quæstione tu animaduertas,
 quia si nullitas prouenit etiã ex vitio actorum,
 utpote, quia actum fuit cum minore indefenso,
 quo casu totum iudicium esset nullum, l. in vni-
 uersis, cap. qui. da. tut. pos. & non poterit hoc ca-
 su ex eisdem actis in negotio pronunciari, sed rei-
 terandus esset processus, quod si nullitas senten-
 tiæ non ex vitio actorum, neque processus, sed
 solius sententiæ resultet, utpote, quia senten-
 tia lata fuisset die feriata, vel non citata parte,
 poterit hoc casu ex eiusdem actis, utpote vali-
 dis in negotio pronunciari, & ita notabiliter li-
 mitat & tradit Bald. in l. si ut proponis l. quarta
 column. 4. numero. 19. versicu. quæro pone ca-
 sum, C. quomodo & quando iudex, Docto. in c.
 ad probandum de re iudica. Cardinalis in cle-
 men. 1. eodem titu. q. 15. quod si denique nullitas
 proueniret, nedum ex vitio sententiæ, sed etiam
 ex vitio actorum non tamen omnium, neque to-
 tius processus, sed partis tantum, & tunc reite-
 randa & supplenda essent dütaxat acta, quæ nul-
 litatis vitio subiacerent, Bar. in l. si expressim, &
 in l. cum quærebatur de re iudica. Franc. in c. di-
 lecto, col. 37. ver. trigesimo octauo quæro de ap-
 pellatio.

ANNOTATIONES.

His verbis.) Vide auctorem in precedenti capit. libro
 antep. in ver. amplius quia à pluribus, & Alexan. cons. 59.
 vol. 2. libr. 4. ubi ait, quod * huiusmodi appellatio, Appello
 saluo iure, dicendi de nullitate, conditionis censetur, sci-
 licet quatenus sententia sit aliqua. Itidem est, * si dice-
 retur,

retur, dico sententiam nullam, & si qua est, appellat, qui appellandi modus in praxi valdè receptus est, ut à doctis probatum est, in l. si expressim, ff. de appell. & Fran. in c. d. l. lecto, quæst. 21. extra eod. titul. Ceterum, * an nullus sit

19 cum appellatione cummulata, intelligatur principaliter, vel ne in iudicio deducta, Doctores magnoperè altercant, sed

Com. opi. tamen crebriore calculo approbatur, ut principaliter deducta intelligatur, veluti de receptiore opinione, affirmant Fran. vbi supra Alex. cons. 2. num. 13. libro 3. Dec. ad d. lecto, numero 7. & Vant. in tract. de null. sen. quot. & quibus mod. numero 10. cum seq. apud quem locupletissime hæc quæst. disputatam videbis. Et egregiè etiam disserit, quando principaliter, & quando obiter, siue incidenter nullus deducta intelligatur, & Auctor in sequentibus quoque modè, atque eleganter rem explicat. Nico. Anto. Grauat.

6
20 Secus verò.) Ex simplici * appellatione ab interlocutoria, grauamen duntaxat, non autem nullus deuoletur. Rota decis. 389. si appelletur, in no. & tradunt Doct. in c. vii. de iur. de iur. & in c. Romana, de appella. Guid. Pap. in tract. de appell. quæst. 67. quod tamen aliter est, quando à diffinitiuâ appellatur, tunc etenim ad iudicem appellationis nullus etiam tacitè deuoletur, adeò, quòd super utroque cognoscere potest, Innocen. in c. dilecto, vbi Bald. colum. 2. & Fran. q. 10. 19. & 31. de appella. Guid. Pap. vbi supra q. 46. Bart. in l. si expressim, col. penultim. & in l. prima, c. quando presertim Salic. in l. si preses, c. quomodo & quando, Abb. in cap. cum Ioannes in fin. de fide instrumen. Lap. alleg. 2. & l. edè Alexand. consil. 179. prospectis, lib. 2. & Deci. consil. 75. Nicol. Anton. Grauat.

21 Solita.) Clausula * omni meliori modo operum, vbi casu dubio libellus in fauorem libellantis interpretatur, ut Alexand. ait consil. 6. colum. tertia, libro tertio. De cuius quidem clausule virtute Felin. legas in c. super, colum. pen. & vlt. de offi. deleg. & Affl. decis. 144. nu. 2. Nic. Ant. Gr. Villias

Utilitas autem.) Adde Vant. præcitato loco, nu. 24. d
 eum seq. & quanti referat, principaliter aut incidenter nul-
 litatem proponere, ibi videas, nam multa sunt inter utram-
 que formulam discrimina.

Eius instantia.) Iure Pontificio * caussa instantia nun- e
 quam perit, c. venerabilis, & c. ult. & utrobique Scrib. de 22
 iudic. Ias in l. proferendum, in princ. C. eo. Rot. decis. 411. si
 lite pendente in no. Cassad. decis. 5. nu. 4. ut lit. pend. Gomes. Com. opi.
 super reg. de annali, quæst. 44. & est communis opinio, ut
 Abb. testatur in d. c. venerabilis, & Barb. in cap. de causis,
 de off. deleg. & huiusce rei rationem si scire exoptas, Franc.
 consulas in c. super eo, de appella. Nico. Ant. Grauatius.

Possunt tamen.) Vide Rot. decis. 145. Nota, quòd f
 intentans, in antiqu. & Vant. ubi supra & quamuis Docto- 23
 res hac in re, an * nullitas & appellatio possint simul cumu-
 lari, diuersè loquuti fuerint, ut est videre, in l. si expressim, Com. opi.
 ff. de appell. & in capit. dilecto, eodem titu. tamen commu-
 nis est opinio, quòd simul cumulari possint, ut per Fran. d. c.
 dilecto, quæst. 21. Imol. in dict. l. si expressim, & auctorè hic.
 Nicolaus Anton. Grauat.

Sed maius dubium.) Quòd * prohibita appellatione, g
 nullitas prohibita non censeatur, cum hæc duo quædã iuris 24
 sint subsidia ad inuisem separata, prodiderunt Guido Pap. de-
 cis. 38. Curt. Senior consi. 59. Dux. nume. 10. Alexand. conf.
 186. libro 2. Mars. sing. 473. memini. Cur. Iun. consil. 104.
 num. quarto, libro secundo, Calca. consil. 118. Dec. consi. 49.
 nume. secundo, & iterum consi. 533. qui hanc cõmunem esse
 opinionem asserit. Verùm cum temperamento intelligen-
 dum hoc erit, quando seorsum & principaliter ab ipsa ap-
 pellatione nullitas proponitur, secus verò si appellationi
 permista fuerit, nam tunc nullitas prohibita cõsetur, ea nem-
 pe ratione, quia effectus ipsi inest appellationi, ita Bald. in l.
 eos, si ne temerè, C. de appella. Fran. in cap. dilecto, q. 49. de
 appella. Felin. in capi. si autem, columna quarta, ver. per illum

P P

text.

Franc. in præcitato loco col. 3. in 2. conclus. Rursus quando per tertiam sententiam nouum grauamen non infertur, aliàs secus, vt puta si iudex in expensis condemnet, ad quas priores iudices haudquaquam condemnauere: etenim tunc ab ipsa condemnatione tertio prouocare licet secundum Angel. in l. 1. c. ne lic. tert. prouoc. & Franc. vbi supra. Item intelligas, quod & si tertio prouocare non permittatur, attamen si aduersarius appellauerit, eius appellationi inherere licitum erit, sic Franc. sepè citato loco dixit, column. pen. in 5. conclu. quem videas, ne de singulis agam, & Docto. in l. 4. §. condemnatum, præsertim Alex. & Ias. ff. de re iudi. tunc etiam Bal. & Salic. in d. l. 1. & scrib. in dist. clemen. Et Det. in cap. sua nobis, nu. 13. de appella. vbi hanc reg. quod tertio non licet prouocare, dupliciter ampliat, & quinque modis limitat, vide etiam Mars. in l. extra territorum, numero 49. ff. de iurisd. om. iud. & Paris. consi. 109. num. 15. lib. 4. Nicolaus Antonius Grauatius.

Secundo verò.) Longè ante Bald. hic allega. eandem opin. tenuit Oldr. consi. 106. cui se subscribit auctor. At verò Imol. atque Cardin. in clemen. vt calumnijs, de re iudicata Oldradi & Baldi opinioni aduersantur, volentes trium conformium executionem per exceptionem nullitatis impediri nequaquam posse, licet ilicò eam excipiens probare se offerat. Quorum quidem Imole & Cardin. opinionem aliàs Venetijs consultus latius comprobauit, in caussa à Cesare, oratori suo apud Rempubli. Venetam delegata, que intercondam. D. Elionoram Sansseuerinam Roberti filiam, & heredes condam. D. Barnabæ Adornij vertebatur: pro cuius Elionore herede ipse respondi. Verùm dissidentes has opiniones federe distinctionis Franc. à Ripa concordat in l. 4. §. condemnatum, numero 15. ff. de re iudic. vt Imole, & Card. op. procedat, quādo aliter, quàm per acta, nullitas probari offertur, tunc enim excipiens audiendus est minimè: scilicet verò si eisdem ex actis nullitatem se probaturū ille pro-

mittat, audiendus namque hac facti specie erit, ex illa
 dique sententia. Quae quidem conciliatio, veluti in equa-
 tique satis consentanea ab omnibus constanter (mea quidem
 sententia) teneri debet, pro qua non parum facit, quod ubi
 litatis exceptio altiore requirens indaginem, sententiae ex-
 quutionem minime impedit. Doct. omnes in d. l. ff. de no-
 iulit, §. cōdemnatum, ff. de re iu. nisi nullitas probatio pri-

Com. opi.

uaria esset, veluti eisdem ex actis, cum nulla non iudican-
 tia pro sententiae executione impedienda considerari pos-
 sit, & hanc opi. communem esse commemorat Soc. cons.

Com. opi.

78. licet libro 3. Nicomit. alleg. 38. nu. 14. & l. ff. in d. ff. de
 cōdemnatum, nu. 5. Quae quidem communis opinio, necum
 ordinarijs in causis, sed in summarijs, veluti in iudicijs pro-
 fessorijs locum sibi vendicat, & si in illis exceptiones altio-
 rem requirentes indaginem non admittantur, ita publice con-
 consi. 108. nu. 14. qui communem hanc esse opinionem scribit.

Com. opi.

Et licet pugna sit inter interpretes quando promptuaria, si-
 ue incontinenti (ut nostrates aiunt) probatio dicatur, commo-
 visum Bartholo fuerit in l. aufertur, §. qui compens. ff. de
 iure ffici, quod illa infra duos menses dicatur, Baldo vero in-
 tra decendium, ut ipse prodidit in cap. cum in iure, de offi.
 deleg. cui consentit Soc. cons. 21. colum. pen. libro 4. atamen
 frequentiore calculo receptum est à scribentibus hoc arbi-
 trio iudicis relinquendum esse, teste eodem Soc. consi. 53. in
 casu. lib. 3. atque Nicomit. pr. ecato loco, num. 15. Caterum

29

Com. opi.

& si controuertatur, utrum nullitas ad impediendum tri-
 sententiarum conformium executionem admittenda sit,
 tamen restitutionem in integrum admitti debere, etiam si
 altiore requirat indaginem Ripa eò loci, numer. 21. produ-
 dit. qui hanc opin. communem esse affirmat. Quae de re omni-
 nò legas Ioachi. Mynsingerum in suis fugu. obseruat in Cen-
 turia 3. obser. 84. vbi in Camera imperiali non semel Baldo
 opinio in l. 1. C. ne lic. tert. prouoc. obseruata fuit, qui contra-
 riu voluit, scilicet restitutionem contra res cōformes senten-
 tias

tias minimè concedendam esse, nisi earum prius ad plenū facta executione: ea nēpe ratione, vt aliquādo litium esset finis. Interdum testatur Mynsing. ab eadem Camera opinianem, Salic. in dict. l. 1. Baldo aduersantis amplexam fuisse, iuxta tamen casuum varietatem, quando presumpcio malitie cessabat, qua facti specie restitutionem concedendam, & per eam, trium conformium sententiarum executionem impediri, iuxta Salic. pronunciatum DD. dictæ imperialis Camera sepe iudicauere. Quam Salic. sententiam intrepidè seruandam esse ibidem Mynsing. ait, quando ex actis aliquid apparet, quod calumnie presumpcionem silere faciat. Ad quam rem videatur Milis in repet. in verbo executorium sententiarum, & Cassad. decis. 1. de restitut. in integ. qui hæc omnia in hac Bald. Saliceti que pugna ante Mynsing. scriptum reliquit, licet prudens ipse Mynsing. Cassadori locum citare non pretermiserit. Nicolaus Anton. Grauatius.

Et in proposito.) Que sint euidentes siue promptuarie nullitates. Afflic. legas. decis. 283. numero 2. & Doctores in allega. clemen. 1. de re iudica. & in dicta l. 4. §. condemnatum, atque in dicta l. 2. Nicolaus Antonius Grauatius.

Verum hic.) Vera est conclusio, quod * vsque ad 30. annos de nullitate dici potest, quando tamen per modum agendi directè ac principaliter deduceretur, vt cōsulti Alex. & Dec. responderunt, ille consi. 59. libro 4. hic consi. 8. colū. pen. quod quidem sanè intelligas, vbi animæ periculum non verteretur, aliter perpetuò agi posse, Card. docuit in dict. clemen. 1. quest. 14. & tradunt Salic. in l. si pr. ef. s. c. quomo. & quan. iud. & Franc. in cap. dilecto, in 5. questione de appell. Item & intelligas, nisi ipso iure actus gestus nullius esset roboris nam tunc perpetuò etiam nullitas ipsa durat, per reg. quod ea, que ab initio inualida sunt, tractu temporis non conualescunt, l. que ab initio, ff. de regu. iur. capit. non firmatur extra eo. Rursus si per exceptionis modum nullitas proponeretur, similiter nec temporis cursus presinitus esset,

vt auctor hic, & Alexand. consi. 82. colum. 4. libumia.
& Vant. de null. sent. quoti. & int. quod temp. num. 8.
Nico. Ant. Grauatius.

m **31** **Introducta.**) Nullitatis * cognitione pendenti, princi-
cipale appellationis negocium conquiscit, l. contra manes,
C. de in off. testa. limita tamen, vt per Bald. ibi, nisi remota
nullitas deducta fuisset, neque calumnia careret, quod &
Alexandro placuit consi. 68. colum. vltim. lib. 7. Mos. sig.
152. & Vant. vbi supra, numer. 12. cum seq. Nicol. Ant.
Grauatius.

n **32** **Sed adhuc.**) Qui nam sit in causa nullitatis proceden-
di modus, dictum fuit supra. Ceterum. * si tu libelli formulam
in causa nullitatis scire cupis. Vant. non te legere pigeat
in sepe citato tract. de null. sent. quoti. & quibus mod. null.
propo. numero 10. cum sequen. & num. 107. & gloss. in cap.
hec quippe, in prima gloss. in fin. tertia questio. 6. Bald. in l.
cum Papinianus, colum. tertia, C. de sentent. ex quibus faci-
le libellum componere discas. Verum hac in re silentia non
33 inuoluam, quod * proponens sententiae nullitatem ex vna
causa, poterit etiam aliam omnem nullitatis causam prosequi,
ne sententia confirmetur, & vt per Abb. consi. 97. libro
primo, & Alexand. consi. 147. libro 6. Attamen si libellus
nullitatis, ipseque causa prosequutio generalis fuisset, &
sententia demum generalis subsequuta, obstaret in hoc iudicate
volenti nullitatem non specificatam in iudicio deducere,
vt Fran. docet in c. dilecto, in q. 14. de app. ll. Grauatius.

o **34** **Illam reformando.**) Iudex * nullitatis sententiam
super principali negotio, ac si ad eum remedio appellationis
causa deuoluta fuisset, corrigere atque reformare potest. Bar-
thol. in l. prima, colum. vltim. C. quando pron. non est necc.
& in l. si expressim, colum. pen. ff. de appell. Alexand. consi.
164. libro 6. & Felin. in cap. inter monasterium, colum. 11.
35 versi. limit. sexto, de re iudica. Qui * quidem iudex non so-
lum super nullitate, quinimo etiam super iniuria, vel iniu-
stia

stia sententia pronunciare potest, *Aegid. conclus. 295. in*
caussa, & Doctores citatis in locis, cum ad duo appellatio-
nis iudex teneatur, factum scilicet à primo iudice corrigere,
ne non & illud agere, quod primus facere debuerat, ut i-
dem Aegid. air. conclu. 523. conclusio. & decis. 481. Et cum
nullam iudex sententiam declarat, in expensis aduersarium
condemnare potest, ac etiam in eadem sententia illum, qui
in nullitatis articulo obtinuit, condemnare in negotio prin-
cipali iuxta prioris sententia tenorem, quae nulla declarata
fuit, veluti Aegid. in dictis conclus. quod quidem aliàs per
authoritates V. an. comprobatur per citato loco, numero 112. Sed
precium operae est, videre, quomodo iudex appellationis su-
am interponit sententiam. Et breuibus dicendum erit, quod
si iudex priorem sententiam confirmare velit, pronunciando
hoc modo satis esset. Bene iudicatum, & malè appellatum.
Si vero illam infirmare velit, tunc si condemnatoria fuerit,
sufficit dicere, Pronunciamus malè iudicatum, & benè ap-
pellatum. Sin autem absolutoria fuerit, non satis est dicere,
Proferimus malè iudicatum, & benè appellatum, sed adde-
re oportet, & dictum Meuium, (ut puta) conuentum con-
demnamus, &c. aded, quod hac facti specie vltèrius proce-
dere, necesse est, ita pulchrè Bar. adnotat in l. eos, C. de appel-
qui communem etiam opinionem esse affirmat, quod suffi-
Com. opi.
ci pronunciare benè appellatum, si praecesserit absolutoria,
ut reus intelligatur condemnatus, quod quidem ante eum
Accursio visum fuit in l. preses, C. de sent. & interloqu.
Quorū cons. ctatores sunt Abb. & Felin. (quicquid Ant. Bu-
tr. è regione dixerit,) in cap. Cum causam, columna secundà,
de re iudic. vbi tamen hanc communem opinionem duobus
modis temperandam esse, docent, tu eos legito. Quae de re vi-
dendus est etiam Lanfr. in cap. quoniam contra, in verbo In-
terloquutiones & appellationes, numero 90. de probat. qui
praetera admonet post Accursi. in dict. l. eos, in princip. quod
si prior iudex ex probationibus coram eo factis, equam pro-
PP 4 tulerit

rulerit sententiam, si postmodum in causa appellatiua probaciones facte fuerint, ex quibus prior sententia confirmanda est, quod hoc themate iudex appellationis pronunciare debet male iudicatum ex nouis probacionibus, et in honori iudicis, a quo consultum videri possit. Nic. An. 10.

De secunda, ac tertia sententijs, earumque prolatione, ac fructuum & expensarum condemnatione.

CAP. II.

SUMMARIUM.

- 1 Acta omnia ad iudicem ad quem transportanda sunt, vt super appellatione iudicium suum profere queat, & quis ea mittere teneatur.
- 2 Appellatio est, que iurisdictionis exercitium iudici ad quem tribuit, ideoque de ea prius constare debet, fallit tamen, vt num. 4. & v. dem. 12.
- 3 Iudex appellationis pronunciat se iudicem competentem.
- 5 Iudex appellationis confirmat, vel infirmat sententiam his verbis, bene, vel male iudicatum.
- 6 Expensarum condemnatio fit in causa appellationis, etiam ab interlocutoria, & nu. 24.
- 7 Iudex an teneatur condemnare victum in expensis, que in libello petite non fuerint, & nu. 17.
- 8 Expensarum condemnatione omissa in diffinitua, non potest amplius de expensis tractari, fallit tamen in duobus casibus, & num. seq.
- 9 Iudex suam sententiam potest eadem die supplere, vt puta super expensis.
- 10 Causa iusta excusat ab expensarum condemnatione, & quid in sacro palatio obseruetur, & n. 22.
- 11 Expen-